

L'ESCOLA A LA SOCIETAT XARXA:

Internet a l'educació primària i
secundària

Informe final de recerca (Vol. I)



IN3 Internet
Interdisciplinary
Institute

www.uoc.edu



**Generalitat
de Catalunya**

L'ESCOLA A LA SOCIETAT XARXA:

Internet a l'educació primària i secundària

Informe final de recerca (Vol. I)

Direcció del Projecte Internet Catalunya:

Dr. Manuel Castells professor de la UOC i investigador de l'IN3

Dra. Imma Tubella, professora de la UOC i investigadora de l'IN3

Direcció de recerca:

Dr. Josep M. Mominó, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Carles Sigalés, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Són autors d'aquest informe de recerca i principals investigadors del PIC a l'àmbit educatiu no universitari:

Carles Sigalés, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Dr. Josep M. Mominó, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Julio Meneses, investigador de l'IN3

Amb la col·laboració de:

Ferran Ruiz i Eva Borràs

Amb el suport i el patrocini de:

Generalitat de Catalunya. Departament de la Presidència

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament

Fundació Jaume Bofill

Barcelona, abril de 2007

Edició:
Publicacions a Internet
Gabinet de Comunicació

Universitat Oberta de Catalunya
Av. del Tibidabo, 39-43
08035 Barcelona
publicacions@uoc.edu
www.uoc.edu

Internet Interdisciplinary Institute (IN3)
Av. Canal Olímpic, s/n
Parc Mediterrani de la Tecnologia
08860 Castelldefels (Barcelona)

Correcció: Núria Riera Fernández
Joan Abril Español

Maquetació i producció: Eureka Media, S.L.

Impressió: Artyplan



Aquest informe del Projecte Internet Catalunya (PIC) està subjecte a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 2.5 Espanya de Creative Commons](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/deed.ca). Podeu copiar-lo, distribuir-lo i comunicar-lo públicament sempre que en citeu els autors, la institució que els impulsa (IN3-UOC) i el suport de la Generalitat de Catalunya, no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/deed.ca>.

Sumari

Volum I

Agraïments	11
Preliminar	13
Capítol 1. Introducció	15
1.1. Els informes de recerca del Projecte Internet Catalunya a l'àmbit educatiu no universitari	17
1.2. L'estructura de l'Informe final.....	19
1.3. Hipòtesis de treball i marcs de referència.....	22
1.4. La configuració d'un nou marc per a l'educació escolar a la societat de la informació	25
1.5. La concreció del projecte.....	27
Capítol 2. Vint-i-cinc anys de polítiques d'integració de les TIC als centres docents de Catalunya	29
2.1. Introducció	31
2.2. Els primers passos de la informàtica educativa.....	32
2.3. El Programa d'informàtica educativa	49
2.4. L'XTEC abans d'Internet	73
2.5. La informàtica educativa als anys 90	84
2.6. L'impuls del Comissionat per a la Societat de la Informació	108
2.7. El període 2000-2003	121
2.8. El període 2004-2006	154
2.9. Epíleg: Les TIC i la transformació de l'educació	173
Capítol 3. Altres estudis sobre Internet i les TIC a l'educació escolar	181
3.1. Introducció	183
3.2. Estudis realitzats a Europa	184
3.3. Estudis realitzats a Espanya.....	234
3.4. Estudis específics de Catalunya.....	252
Capítol 4. Metodologia	257
4.1. Introducció	259
4.2. Calendari del Projecte	262
4.3. Aspectes metodològics i selecció de la mostra	263
4.4. Tipus d'enquestació i estructura dels diferents qüestionaris	271
4.5. El treball de camp	275
4.6. Estratègia analítica	280
Capítol 5. Els centres docents de Catalunya: característiques generals i infraestructura tecnològica	285
5.1. Caracterització dels centres	287
5.2. Infraestructura tecnològica dels centres	296

5.3. Infraestructura tecnològica a l'etapa seleccionada	302
5.4. Internet al centre	309
Capítol 6. L'alumnat i els usos d'Internet a l'escola i a casa	311
6.1. Caracterització general dels alumnes en les diferents etapes educatives	313
6.2. Ús d'Internet	320
6.3. Expertesa i formació dels alumnes en l'ús d'Internet	364
6.4. Percepció sobre Internet i el seu ús en educació.....	372
Capítol 7. Rendiment acadèmic, influència familiar i ús d'Internet per part de l'alumnat fora del centre	377
7.1. Introducció.....	379
7.2. Ús d'Internet fora de l'escola	382
7.3. La influència del rendiment acadèmic dels alumnes	391
7.4. La influència de l'àmbit familiar	437
7.5. Una anàlisi multivariada de la influència del rendiment i el context familiar	453
7.6. Conclusions.....	458
Capítol 8. Usos d'Internet i pràctiques docents del professorat de Catalunya	459
8.1. Caracterització del professorat	461
8.2. Caracterització de la pràctica docent	470
8.3. Ús d'Internet	508
8.4. Expertesa i formació del professorat en Internet	541
8.5. Percepció del professorat sobre la incidència d'Internet en educació	562
8.6. Percepció del professorat sobre obstacles i motivacions per a la incorporació d'Internet	569
Capítol 9. Els factors d'influència en l'ús d'Internet per part del professorat d'educació primària i secundària obligatòria de Catalunya	579
9.1. Els usos d'Internet des de la perspectiva del professorat.....	581
9.2. Els factors d'influència en els usos d'Internet i les TIC per part del professorat	583
9.3. Factors d'influència en la freqüència amb què el professorat utilitza Internet a les aules	585
9.4. Factors d'influència en la freqüència d'ús d'Internet a l'aula per part del professorat, una visió de conjunt.....	621
9.5. Els factors que influeixen en els diversos tipus d'ús d'Internet en les activitats docents que duu a terme el professorat d'educació primària i secundària obligatòria de Catalunya	629
9.6. Tipus d'ús d'Internet en l'activitat docent en funció del tipus de suport tècnic rebut.....	643
9.7. Factors d'influència en els tipus d'ús d'Internet en l'activitat docent. Una visió de conjunt	666
9.8. Discussió sobre els resultats obtinguts	678
9.9. Algunes conclusions i implicacions per al futur	684
Capítol 10. Internet, escola i comunitat en el trànsit a la xarxa?.....	687
10.1. Introducció	689
10.2. El desenvolupament comunitari a les escoles de Catalunya	692
10.3. Els usos d'Internet com a eina per al desenvolupament comunitari	711
10.4. L'escola i la inclusió digital dels infants i joves.....	743
10.5. Conclusions: cap a una escola xarxa?	760
Capítol 11. Acció directiva i usos d'Internet als centres docents	769
11.1. Caracterització dels directors i directores de centre i de l'acció directiva	771
11.2. Expertesa i formació en Internet dels directors i directores dels centres	785
11.3. Ús d'Internet per part dels directors i directores dels centres	788
11.4. Obstacles, necessitats i suports per a la incorporació d'Internet als centres, segons els directors i directores	793
11.5. Caracterització dels responsables d'etapa.....	805
11.6. Expertesa i formació en Internet dels responsables d'etapa	812
11.7. Ús d'Internet a l'etapa	813
11.8. Obstacles, necessitats i suport per a la incorporació d'Internet als centres, segons els responsables d'etapa	825

11.9. Influència de les polítiques de centre en la freqüència i els tipus d'ús d'Internet per part del professorat	829
Capítol 12. Responsables de les TIC i incorporació d'Internet als centres docents	841
12.1. Caracterització dels responsables de les TIC	843
12.2. Ús d'Internet	848
12.3. Percepció dels responsables d'informàtica en relació amb la incorporació d'Internet al centre	850
12.4. Obstacles, necessitats i suports	852
Capítol 13. Síntesi de resultats i conclusions	855
13.1. Principals resultats	859
13.2. Conclusió	866
Bibliografia	869
Índex general	897
Índex de figures i taules	905

Volum II

Sumari	935
Annex 1. Qüestionaris	929
Annex 2. Plans de tabulació	977
Annex 3. Taules de resultats	1059

Agraïments

Volem agrair, en primer lloc, la col·laboració que al llarg d'aquests anys hem tingut en les diverses fases del projecte de recerca per part dels professors i professores dels estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació de la UOC: Dra. Teresa Guasch, Anna Espasa, Dra. Elena Barberà, Dra. Anna Pagès, Dra. Mercè Boixadós i Guillem Bautista; a les professores Dra. Eva Ortoll i Núria Ferran, dels estudis de Ciències de la Informació i de la Comunicació d'aquesta mateixa universitat, als professors consultors de la UOC Àngel Domingo i Manel Aguirre; a l'ajudant i les ajudants de recerca Olívia Muñoz-Rojas, Xavier Laudo i Daniela Ruiz; i a l'estudiant i les estudiantes de la UOC Esther Fornaguera, Magdalena Moll, Marta Maldonado i Jordi Franch.

També volem fer esment del personal de gestió de l'IN3 i de la UOC, que ens ha ajudat en la materialització de les diverses fases del projecte, sense la professionalitat del qual avui no us podríem presentar aquest informe.

Així mateix, volem agrair, en el procés d'elaboració dels qüestionaris, les valuoses aportacions crítiques de Ferran Ruiz, Carme Amorós, Jordi Blanch i Josep Ferrer, del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya; de Jordi Sánchez, Santi Cucurella i Jaume Funes, de la Fundació Jaume Bofill, dels professors d'educació primària i secundària Xavier Àvila, Ramon Barlam i Miguel de la Torre, de Lúcia Marsol de l'Institut Municipal d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, i dels doctors César Coll de la Universitat de Barcelona, Francesc Pedró de la Universitat Pompeu Fabra i Climent Giné de la Universitat Ramon Llull. Igualment, donem les gràcies als investigadors de l'IN3 que duen a terme les altres recerques del Projecte Internet Catalunya, per les seves contribucions i suggeriments en totes les fases de la nostra recerca.

Per acabar voldríem remarcar el nostre reconeixement als directius, professorat i alumnat dels centres educatius de Catalunya que han participat en el procés de recollida de dades, per la col·laboració i la bona disposició mostrada, sense la qual aquest treball no hauria estat possible.

Preliminar

Descripció de la recerca

La recerca identifica i analitza la incorporació d'Internet a l'educació primària i a l'educació secundària de Catalunya i la seva relació amb l'organització, la cultura i les pràctiques educatives dels centres. Es basa en una enquesta per qüestionaris a una mostra de 350 centres, representativa del conjunt de centres d'educació primària i secundària de Catalunya. Es tracta d'un estudi que, des de la perspectiva dels responsables de centre, del professorat i de l'alumnat, vol copsar quin és el grau d'utilització d'Internet en les diferents activitats de la vida dels centres i amb quines finalitats s'utilitza. L'estudi també pretén identificar en quines transformacions és present Internet i en quina mesura contribueix a l'aparició d'una nova cultura educativa, adaptada a les necessitats que es van configurant en la societat informacional.

Direcció del Projecte Internet Catalunya:

Dr. Manuel Castells, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Dra. Imma Tubella, professora de la UOC i investigadora de l'IN3

Direcció de la recerca:

Dr. Josep M. Mominó, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Carles Sigalés, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Són autors d'aquest informe de recerca i principals investigadors del PIC a l'àmbit educatiu no universitari:

Carles Sigalés, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Dr. Josep M. Mominó, professor de la UOC i investigador de l'IN3

Julio Meneses, investigador de l'IN3

Amb la col·laboració de:

Ferran Ruiz i Eva Borràs

L'enquesta per qüestionaris, la codificació dels qüestionaris, la construcció de la base de dades i el primer tractament estadístic han estat fets per un equip de la Fundació Jaume Bofill, dirigit per Oriol Molas, a partir dels qüestionaris elaborats pels investigadors del projecte. L'anàlisi estadística corresponent a la descriptiva presentada en la primera etapa del projecte ha estat a càrrec del Dr. Albert Fornieles, professor de la UAB i consultor de la UOC. La segona fase d'anàlisi ha estat coordinada per Julio Meneses, investigador de l'IN3.

Amb el suport i el patrocini de:

Generalitat de Catalunya. Departament de Presidència

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament

Fundació Jaume Bofill

Aquesta recerca es va començar al juliol de 2002 i l'enquesta per qüestionaris es va dur a terme entre els mesos de desembre de 2002 i abril de 2003.

Al març de 2004 es va publicar el primer informe de recerca

Data d'acabament de l'informe final de recerca:

Abril de 2007

Data de publicació:

Octubre de 2007

Barcelona, abril de 2007